

seboj liki škorpioni na lastnem telesu. Ne vemo si pa odgovora na vprašanje, čemu je na ovojnem listu te knjižice kot okrasek koketna glavica razposajene bakantke. Mar tiči v tem fino izražena tragična ironija?

Peter II. Petrović-Njegoš: Gorski venec. Pesnitev in Milana Rešetarja tolmač prevel v slovenščino Rajko Perušek. (Prevodi iz svetovne književnosti, IV. zvezek). Izdala „Slovenska Matica. V Ljubljani 1907.

Stopimo trideset, štirideset let nazaj in odprla se nam bodo vrata v mehko-svetlo, gorko zakurjeno dvorano romantike, kjer sede in se svečanostno pogovarjajo resni možje z donečimi citati in si imenitno prikimavajo z junaškimi bradami. V tej dvorani ga ni, ki bi ne znal na pamet Koseskega, ga ni, ki bi ne znal Smrti Smail-age-Čengijića od prvega do zadnjega verza, ga ni, ki bi ne imel za vsak slučaj pripravljenega šopka iz „Gorskega venca“. Čitale in predavale so se take pesnitve; so se li tudi razumele, kdo bi po tem vprašal!

Za l. 1907 pa dobimo prevod „Gorskega venca“, vprav šestdeset let po njegovi prvi izdaji (v srbščini, l. 1847). Mari ga prej ni bilo treba? Sodili bi tako. Treba ga ni bilo v tem oziru, ker so čitali izvirnik; vsekakor treba pa bi bilo prevoda že prej za umevanje. Dandanašnji je položaj drugačen. Izvirnik bo čital le še kak specialist, zlasti iz historičnega zanimanja, težko pa kdo iz nagona do uživanja. Prevod, ki smo ga zdaj dobili, bo pa vendarle marsikdo vzel v roke; slastnega užitka sicer ne bo našel za svoja moderno razvajena usta, a mikavnega dovolj, da bo hvaležen prelagatelju.

Kajti to pač stoji: baš elementarne pesniške sile ne najdemo v „Gorskem vencu“ in vse preveč vlada misel in premalo čut; da pa je to delo spesnil pravi pravcati črnogorski vladika, to daje pesnitvi posebno mikavnost in ni dvoma, da bi nikdar ne bila postala tako slavna, ko bi bil Peter II. ostal to, kar je bil prvotno: preprost menih! So pa v „Vencu“, ki je nekak dramatizovan epski spev, opevajoč Črno goro in njene boje s Turki, tudi jako lepa mesta, ki svedočijo, da je bil učeni vladika očitno pesniško nadarjen. Da pa svojih pesniških kril ni mogel popolnoma razprostrti v solncu umetnosti, kako bi to naj bilo drugače! Saj je morala ista roka, ki je zdaj držala za gosje pero, trenutek pozneje zgrabiti za handžar! Med pokanjem pušk in v vzduhu krvi so se rodili ti verzi, ne med škripanjem zofo, ki se po njej premetava kak nervozen pesnik po poklicu, loveč misli in rime.

Prof. Peruška prevod je gladek in krepak; le malokje bi mu imel kaj prirekati (n. pr. v. 1476: „čud je ženska čudna stvar v resnici“); zato bo jako olajšal čitanje in bo pesnitev morda dvignil tuintam do novega vstajenja. Prevod pa je tudi — in to bi moral biti vsak prevod — točen do pičice. V tem oziru se je pisatelj mogel res odlikovati; saj je prof. Perušek ne le med nami, ampak sploh med Jugoslovani izmed prvih specialistov pri tolmačenju težkega „Gorskega venca“. On je sicer pridejal prevodu pesnitve skromno le prevod Rešetarjevega tolmača; da pa je kritičen in samostalen raziskovalec, to je pokazal v svojih doneskih v „Novi Iskri“ leta 1906.

Glavna zasluga prof. Peruška pa po mojem mnenju niti ne leži v prevodu samem, ampak v obširnem uvodu, ki obsega skoraj polovico knjige, sploh v znanstveni opremi vsega dela. Ta uvod je samostojno, na podlagi prvotnih virov spisano delo, ki obsega poleg potrebnih literarnih opazk h „Gorskemu vencu“ tudi geografsko-kulturni pregled Črne gore in — kot najvažnejše — temeljito kritično zgodovino Črne gore. Ne pomišljam se izjaviti, da je ta zgodovinski del najvažnejši v knjigi in za naše književne potrebe najnужnejši. Kdor to zgodovino bere,

še le prav spozna, kako malo je prej vedel o slavni Crni gori. S. pisatelj je tu postopal strogo znanstveno in je s kritičnim nožem razrezal v kosce marsikatero „zgodovinske“ falzifikate. Le posebno pregledno ni pisana tá zgodovina; to pa leži deloma v sila razpršeni snovi sami.

Čitanje prozajskih sestavkov pa motijo nekatere jezikovne nekorektnosti in navade. Marsikje se sicer ne da odločiti, je li dotičnost staviti na račun tiskovnih pomot (ki jih ima knjiga na 4 straneh mnogo popravljenih, pa nikakor ne vseh), kakor pač n. pr. „pridi pomagati“ (str. 100), „dve kroni si ne moremo misliti“ (str. 131). Pisatelj daje nadalje včasih prednost nenavadnim besedam in oblikam; on piše na pr. dosledno „primirje“ nam. navadnega „premirje“, „mašejo“ (nam. „mahajo“), dvoumno „velike sile“ (nam. običajnega „velesile“), „sôžnji“ (= sužnji), so „gulili“ Srbe (= so stiskali, mučili, odirali!), „iznajmljati“, „vozotajstvo“ i. dr.; na str. 69. čitamo „v lički regimenti“, na str. 79. pa: „jeden regiment“. — V knjigi se seveda nahaja precej turško-grško-srbskih tujk; v kolikor so te tehnično-kulturni izrazi, naj se rabijo in so rabljene. G. pisatelj jih je v posebnem dodatku zbral in pripisal mesto, kjer so razložene; dosledno pa ta razlaga ni izvedena. „Bula“ se čita že na 1. strani, pojasnjena je šele na str. 138., „karvan“ se čita na str. 98., razlaga je na str. 149. (zakaj se ni opozorilo na vsem znano „karavano“?), „klir“ stoji na str. 9., razlaga je šele v seznamku in ne da bi se omenila znana beseda „klerus“. Nič razjasnjene niso n. pr. besede: „samare“ (slovenščina bi zahtevala „samarje“, od „samar“, po Pleteršniku iz nemščine = Saumpferd), „toljaga“ (menda v sorodu z našo „telego“), „brnjaš“, „riznica“.

Vsem, ki iščejo poučnega štiva, bodi knjiga toplo priporočena.

Dr. Jos. Tominšek.

„**Pavluša**“. Zbirka slovenskih narodnih pripovedk. Na ptujskem polju zapisala I. Recel in Pavel Poljanec. Ponatis iz „Novega slov. Štajerca“. V Ljubljani 1908. — Tiskal D. Hribar.

Leposlovne knjižnice, ki jo izdaje „Katoliška bukvarna“ v Ljubljani, je izšel VI. in VII. zvezek. V VI. zvezku je objavljen roman „Mož Simone“, francoski spisal Champol, preložil V. Levstik, v VII. zvezku pa Ševčenkovo poem „Hajdamaki“ z uvodom o Hajdamaščini, prevel in pojasnil Josip Abram. Cena obeh zvezkov skupaj broš. 3 K, eleg. vez. 4 K 50 h.

Sakuntalâ ali „**Prstan spoznanja**“. Drama v sedmih dejanjih. Sanskrtski spisal Kâlidâsa. Po R. Pischelovi izvirni izdaji 1877. l. poslovenil dr. Karel Glaser. Maribor 1908. Založil dr. K. Glaser.

Za indijskima dramama „Urvaši“ in „Malâviko“, katerih prevod je neutrudni gospod pisatelj objavil že v letih 1885 in 1886, nam je podal še prevod „Sakuntale“, ki je kot odličen spomenik indijske literature prevedena tudi na angleško, francosko in nemško. Gospod prelagatelj je knjigo sam založil in dolžnost slovenske inteligence je, prihiteti mu gmotno na pomoč, kar stori s tem, ako njegovo knjigo pridno kupuje. Dobiva se pri gospodu založniku v Hočah (Štajersko) po 1 K 20 h proizvod. Poština 10 h.

O šolski reformi. Spisal dr. Dragotin Lončar, profesor na mestni realki v Idriji. Ponatisk iz „Učiteljskega Tovariša“. V Ljubljani 1908. Založilo uredništvo „Učiteljskega Tovariša“. Natisnila „Učiteljska tiskarna“. Cena 40 h, po pošti 10 h več.

Knjige „Matice Hrvatske“. „Matica Hrvatska“ je izdala za leto 1907. sledeče knjige: 1. Poučna knjižnica „Matice Hrvatske“. Knjiga XXX. A. M. Ska-